ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Сафаров Ҷ.М. дар мавзӯи: “Басомади паҳншавӣ ва аломатҳои клиникию гематологии гелминтозҳои рӯдавӣ (аскаридоз, энтеробиоз, гименолепидоз) дар кӯдакон” аз руи ихтисоси 3.2.2. Эпидемиология пешниҳод гардидааст.

Худи далели мавҷудияти паразитҳои рӯда солҳои зиёд ин мушкилотро дар қатори мушкилотҳои муҳимтарини нигаҳдории тандурустии муосири Ҷумҳурии Тоҷикистон мегӯзорад.

Муҳимияти ин мушкилот бо он муайян мешавад, ки «воридшавии гелминтҳо метавонад ба тағйироти системавӣ ва паёмадҳои клиникии назаррас, махсусан дар синни кӯдакӣ, оварда расонад: гелминтҳои тавассути хок интиқолёбанда метавонанд камхунӣ ва сустии рушди ҷисмониро ба вуҷуд оранд». Аз нуктаи назари патофизиологӣ, зарари сироятҳои нематодӣ дар кӯдакон ҳамчун бори умумисистемавӣ арзёбӣ мегардад.

Бо дарназардошти хусусиятҳои иқлимӣ - ҷуғрофии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар кишварҳои Осиёи Марказӣ, хатари паҳншавии баланд дар минтақаҳои осебпазир бештар ба омилҳои муҳитӣ ва иҷтимоӣ вобаста карда мешавад, яъне сироятёбӣ бо гелминтҳо аз набудани беҳдоштӣ ва оби тоза алоқаманд аст. Дар чунин шароит барои коҳиш додани паҳншавӣ аҳамияти тадбирҳои ташкилӣ ва профилактикӣ махсус таъкид мешавад, ки барномаҳои назорат, аз ҷумла дегелминтизатсияи оммавӣ, барои коҳиши сарборӣ заруранд. Ҳамзамон, дар сатҳи амалия маҳдудиятҳои инфрасохторӣ ва дастрасӣ метавонанд натиҷабахшии корро паст кунанд: тадбирҳои муосир бо дастрасии ташхис ва табобат маҳдуд мешаванд.

Яке аз мушкилоти ҳамроҳ - сатҳи нокифояи огоҳии аҳолӣ ва камбуди малакаҳои пешгирӣ мебошад, зеро «огоҳӣ дар бораи гелминтозҳо дар аҳолӣ нокифоя боқӣ мемонад». Дар амал, ин ба риояи нопурраи талаботи оддии гигиена меоварад: «риоя накардани қоидаҳои гигиенаи шахсӣ яке аз омилҳои

калидии сироятёбӣ мебошад». Аз ин рӯ, «кори санитарӣ-маърифатӣ - тадбири муҳимтарини профилактика» мебошад.

Дар асоси нишондодҳои муайяншуда дар сатҳи ҷумҳуриявӣ як қатор барномаҳои давлатӣ амалӣ карда шуданд, ки ба коҳиш додани шумораи гирифторони беморихои гелминтӣ дар байни аҳолӣ, беҳтар намудани ошкоркунӣ, ташхис ва табобат равона карда шудаанд.

Дар байни омилҳо ва роҳҳои паҳншавии инвазияҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар адабиёти ватанӣ ба аҳамияти омили обӣ ишора мешавад: «Омили обӣ ҳамчун яке аз роҳҳои муҳимми сироятёбӣ баррасӣ мегардад». Ҳамзамон, нақши омилҳои рафторию гигиенӣ низ таъкид мешавад.

Ҳамаи гуфтаҳои боло интихоби дурусти самти таҳқиқоти муаллифро дар ҳалли мушкилоти зикршуда асоснок мекунанд ва аҳамият ва мураккабии масъалаҳои мураккаби марбут ба гелминтозҳои рӯда дар кӯдаконро тасдиқ мекунанд.

Таҳқиқоти диссертатсионии Сафаров Ҷ.М., ки ҳадафи он омӯзиши басомади паҳншавӣ, нишондоди беморшавӣ, аломатҳои клиникию гематологии гелминтозҳои рӯдавӣ барои татбиқи самараноки чорабиниҳои коҳиш додани паҳншавии гелминтозҳои рӯдавӣ дар кӯдакон мебошад, бешубҳа муҳим, саривақтӣ ба назар мерасад ва ба талаботи муосири илм ва амалия дар соҳаи эпидемиология ҷавобгӯ аст.

Автореферати диссертатсия тибқи талабот навишта шудааст ва дар он аҳамияти таҳқиқот, мақсад ва вазифаҳои он, навоварии илмӣ, аҳамияти амалӣ ва нуктаҳои ҳимояшаванда ба таври возеҳ баён карда шудаанд, муаррифии муфассали саҳми шахсии муаллиф, натиҷаҳои таҳқиқоти худи муаллиф, хулосаҳо ва тавсияҳои амалӣ, инчунин рӯйхати асарҳои нашршуда дар мавзӯи диссертатсия оварда шудааст.

Диссертатсия дар асоси натиҷаҳои ташхиси ҳамаҷониба ва бисёрҷонибаи клиникии 415 кӯдаконе, ки солҳои 2019-2023 дар

Муассисаи давлатии “Беморхонаи клиникии шаҳрии бемориҳои сироятии кӯдакона” -и шаҳри Душанбе бо ташхиси гелминтоз табобат гирифта будан, асос ёфтааст. Ҳамчунин, маълумоти расмии омории ҳисоботҳои расмии солона, ки дар маҷмӯаҳои Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон "Ҳисобот дар бораи баъзе бемориҳои сироятӣ ва паразитӣ" нашр шудаанд, таҳлил карда шуданд.

Муайян карда шуд, ки дар байни кӯдакон дар ҷумҳурии Тоҷикистон шумораи миёнаи одамоне, ки ба бемориҳои гелминтӣ гирифтор мешаванд, аз 1 фоиз зиёд буда, дар як сол аз 50 ҳазор нафар зиёд нест. Бештари гирифтории гелминтозҳо дар байни кӯдакони аз 4 то 14 сола ба қайд гирифта шудааст ва ин дар деҳот зиёда аз ¾ ходисаҳои гирифтори гелминтозҳоро дар давраи кӯдакӣ дарбар мегирад.

Дар шаҳри Душанбе бошад вазни қиёсии кӯдакони гирифтори гелминтоз аз ҳисоби умуми и ҷумҳурӣ аз 2 фоиз зиёд нест. Кӯдакони деҳот 2,5 маротиба бештар гирифтори бемории гелминтӣ мебошанд.

Омилҳои асосии гирифторшавӣ ба гелминтозҳо дар байни кӯдакон муайян карда шудаанд. Гирифтор шудан ба гелминтозҳо аз шумораи кӯдакони оила, сатҳи пасти маърифати санитарӣ, сатҳи пасти моддӣ вобаста аст. Кӯдакони оилаҳои серфарзанд нисбат ба оилаҳои хурд 2,1 маротиба зиёдтар гирифтори гелминтозҳо мебошанд.

Қайд карда мешавад, ки дар сохтори манзараи клиникии гелминтозҳои рӯдавӣ нишонаҳои зуҳуроти аллергикӣ ва ихтилоли системаи ҳозима бартарӣ доранд. Нишондиҳандаи баландтарини беморшавӣ барои кӯдакони гирифтори аскаридоз, пас энтеробиоз ва гименолепидоз хос аст. Таъсири гелминтҳо ба нишондиҳандаҳои хосиятҳои физикӣ ва химиявии эритроситҳо муайян карда шудааст.

Пурсиш оиди сатҳи маълумонокӣ доир ба гелминтозҳо дар байни табибон ва ҳамшираҳои оилавӣ, инчунин модароне, ки ба назди табибони худ муроҷиат карданд гузаронида шудааст. Қайд мешавад, ки қариб 90% табибони пурсидашуда сатҳи баланди маълумот доранд.

Зиёда аз нисфи модарони пурсидашуда аз роҳҳои асосии пешгирии ин синфи бемориҳо огоҳанд, аммо ҳамин миқдор дар муайян кардани нишонаҳои асосии ин бемориҳоро душворӣ кашиданд. Муаллиф муҳимияти доштани маълумот дар бораи кирмҳо на танҳо ба кормандони тиббӣ, балки ба муаллимон, парасторон, волидон ва фарзандони онҳоро таъкид мекунад.

Коркарди оморӣ мувофиқи талаботи муосир барои таҳлили маводи таҳқиқоти илмӣ анҷом дода шудааст.

Диссертатсия дар сатҳи баланди методологӣ бо истифода аз усулҳои муосири ташхисӣ ва хеле иттилоотӣ анҷом дода шудааст. Пешниҳодҳо, хулосаҳо ва тавсияҳои илмӣ, ки дар рисолаи Сафаров Ҷ.М. пешниҳод шудаанд, асоснок, бо маълумоти воқеӣ тасдиқшуда, боэътимод ва аз ҷиҳати мантиқӣ аз натиҷаҳои таҳқиқот бармеоянд. Онҳо бо мундариҷа, мақсад ва вазифаҳои кор мувофиқанд ва аҳамияти назарраси илмӣ доранд. Тавсияҳои амалии пешниҳодкардаи муаллифи диссертатсия сазовори татбиқи васеъ дар амалияи на танҳо эпидемиологҳо, балки дар муассисаҳои тандурустӣ низ мебошанд.

Оид ба мавзӯи диссертатсия 8 мақолаи илмӣ нашр шудаанд, аз ҷумла чор мақола дар маҷаллаҳои аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсияшуда, ки муқаррароти асосии диссертатсияро пурра инъикос мекунанд. Дар бораи кор ягон эроди ҷиддӣ вуҷуд надорад.

Дар маҷмуъ, диссертатсияи Сафаров Ҷума Муминович дар мавзӯи «Басомади паҳншавӣ ва аломатҳои клиникию гематологии гелминтозҳои рӯдавӣ (аскаридоз, энтеробиоз, гименолепидоз) дар кӯдакон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои тиб аз рӯи ихтисоси 3.2.2. Эпидемиология дар сатҳи баланди илмӣ иҷро гардида, ба талаботҳои п.31, 33, 34, 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори №267-и Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 тасдиқ шудааст, ҷавобгу мебошад ва

муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои тиббӣ аз рӯйи ихтисоси 3.2.2. Эпидемиология арзанда мебошад.

Тақриздиҳанда:
Муовини директор оид ба корҳои
илмӣ-методӣ, инноватсия ва робитаҳои
байналмилалии МДТ "Коллеҷи тиббии
Ҷумҳуриявӣ", номзади илми тиб Шарипов А.С.

Суроға: 734067, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, ноҳияи Сино,
кӯчаи Фурузон, 33
Тел.: (+992) 985-37-72-72

Имзои Шарипов А.С. – ро тасдиқ мекунам:
Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
МДТ "Колеҷҷи тиббии Ҷумҳуриявӣ" Суннатова Ш.

Суроғаи муассиса:
734067, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Сино
кучаи Р.Набиев, хонаи 248
Тел.: (+992) 985-37-72-72
E-mail: a.sharipov 1959@mail.ru

19.06.2026с.